

Vergaderjaar 2024–2025

CXLVII

Grip op algoritmische besluitvorming bij de overheid: de rol van de Eerste Kamer

U

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 22 april 2025

De vaste commissie voor Digitalisering¹ heeft schriftelijk overleg gevoerd met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over **de uitvoering van de motie-Gerrens c.s. over digitale geletterdheid op lerarenopleidingen**. Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 22 november 2024.
- De antwoordbrief van 17 april 2025.

De griffier van de vaste commissie voor Digitalisering,
Van Dooren

¹ Samenstelling:

Oplaat (BBB), Van Gasteren (BBB) (*ondervoorzitter*), Panman (BBB), Goossen (BBB), Fiers (GroenLinks-PvdA), Roovers (GroenLinks-PvdA), Veldhoen (GroenLinks-PvdA) (*voorzitter*), Ramsodit (GroenLinks-PvdA), Recourt (GroenLinks-PvdA), Kaljouw (VVD), Van de Sanden (VVD), Prins (CDA), Belhirsch (D66), Dittrich (D66), Van Hattem (PVV), Nicolai (PvdD), Nanninga (JA21), Van Apeldoorn (SP), Janssen (SP), Talsma (CU), Van den Oetelaar (FVD), De Vries (SGP), Hartog (Volt), Van Rooijen (50PLUS)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR DIGITALISERING

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Den Haag, 22 november 2024

In de voorgaande zittingsperiode heeft de Eerste Kamer tijdens het plenaire debat over grip op algoritmische besluitvorming, dat op 21 maart 2023 in de Kamer is gehouden, de motie-Gerkens (SP) c.s. aangenomen.² In deze motie wordt de Staatssecretaris van Digitalisering en Koninkrijksrelaties verzocht om met de Minister van OCW in overleg te treden om de besturen van de lerarenopleidingen te bewegen tot het formuleren van een ambitie voor digitale geletterdheid op lerarenopleiding op landelijk niveau en hierover aan de Kamer te rapporteren.

Bij brief van 13 februari 2024 heeft uw ambtsvoorganger de Kamer geïnformeerd over de uitvoeringsstatus van de motie-Gerkens (SP) c.s. In deze brief meldde uw ambtsvoorganger dat er kerndoelen voor digitale geletterdheid op lerarenopleidingen in ontwikkeling waren en dat over de voortgang hiervan gerapporteerd zou worden in de voortgangsrapportage Masterplan basisvaardigheden.³ De leden van de vaste commissie voor Digitalisering bespraken de brief tijdens de commissievergadering van 12 maart 2024 en besloten de motie-Gerkens (SP) c.s. als niet uitgevoerd te beschouwen, in afwachting van de voortgangsrapportage. Bij brief van 7 oktober 2024 werd de Kamer geïnformeerd over de voortgang van het Masterplan basisvaardigheden.⁴ De leden van de fractie **SP** hebben naar aanleiding hiervan diverse vragen en opmerkingen. De leden van de fractie **GroenLinks-PvdA** sluiten zich bij deze vragen aan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie SP

De leden van de fractie SP hebben kennisgenomen van de voortgangsrapportage Masterplan basisvaardigheden en achten de motie-Gerkens (SP) c.s. nog niet voldoende afgedaan. De leden van de fractie SP missen concrete voorstellen om de digitale geletterdheid van leraren te verbeteren. Op welke wijze wordt er gewerkt aan het verbeteren van de digitale geletterdheid op lerarenopleidingen? Welke concrete doelen zijn in samenwerking met de lerarenopleidingen vastgesteld, en welk tijdspad is daarvoor bepaald?

Tijdens het kennismakingsgesprek met de Staatssecretaris Digitalisering en Koninkrijksrelaties, dat op 22 oktober 2024 plaatsvond, gaf de Staatssecretaris aan dat er op het gebied van digitale geletterdheid van leraren nog de nodige stappen gezet moeten worden. Welke stappen acht u noodzakelijk om de digitale geletterdheid op lerarenopleidingen te verbeteren, en binnen welke termijn kan de Kamer een concreet voorstel verwachten?

Tot slot vragen de leden van de fractie SP of u kunt aangeven wat uw ambities zijn op het gebied van de digitale geletterdheid van leraren, zowel voor leraren in opleiding als voor degenen die al voor de klas staan.

² Kamerstukken I 2022/23, CXLVII, J.

³ Kamerstukken I 2023/24, CXLVII, O.

⁴ Kamerstukken I 2024/25, 31 293, E.

De leden van de vaste commissie voor Digitalisering zien uw reactie – bij voorkeur binnen vier weken – met belangstelling tegemoet.

Voorzitter van de vaste commissie voor Digitalisering,
G.V.M. Veldhoen

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2025

In de motie-Gerkens c.s. is de Staatssecretaris van Digitalisering en Koninkrijksrelaties verzocht om met mij, de Minister van OCW, in overleg te treden om de besturen van de lerarenopleidingen te bewegen tot het formuleren van een ambitie voor digitale geletterdheid op lerarenopleidingen op landelijk niveau en hierover aan de Kamer te rapporteren. Gezien de verantwoordelijkheid voor de lerarenopleidingen bij mij ligt, zal ik de vragen van uw Kamer hierover beantwoorden.

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van de commissie over de brief van 7 oktober 2024, inzake aanvullende vragen over de uitvoeringsstatus van de motie-Gerkens c.s. (CXLVII, J) en geef ik aan hoe ik invulling zal geven aan de uitvoering van deze motie.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
E.E.W. Bruins

Antwoorden op vragen uit commissiebrief (digitaliseringscommissie) van de Eerste Kamer over de motie-Gerkens c.s.

De leden van de fractie SP missen concrete voorstellen om de digitale geletterdheid van leraren te verbeteren en vragen hoe wordt gewerkt aan het verbeteren van de digitale geletterdheid op lerarenopleidingen. Daarnaast zijn de leden van de fractie SP benieuwd welke stappen de Minister noodzakelijk acht om de digitale geletterdheid op lerarenopleidingen te verbeteren, en binnen welke termijn de Kamer een concreet voorstel kan verwachten?

Op dit moment wordt op verschillende vlakken gewerkt aan het verbeteren van de digitale geletterdheid van leraren. Zo wordt er gewerkt aan de nieuwe kerndoelen digitale geletterdheid voor het primair onderwijs (po) en het voortgezet onderwijs (vo), deze beschrijven wat iedere school leerlingen aan moet bieden in het onderwijs. Dit onderwijs helpt leerlingen om te gaan met onze steeds complexere digitale samenleving. Veiligheid, digitale media, omgaan met AI en de wisselwerking tussen mens, samenleving en technologie zijn essentiële onderdelen van de nieuwe kerndoelen. Om die kerndoelen goed te kunnen onderwijzen, dient een docent (in opleiding) deze ook te doorgronden.

De verantwoordelijkheid voor de curricula van de lerarenopleidingen ligt bij de hogescholen en universiteiten die de opleidingen aanbieden. Zij stellen het curriculum op binnen het kader van de bekwaamheidseisen, vastgesteld door de overheid, alsook de landelijke kennisbases voor de verschillende vakken, vastgesteld door de opleidingen zelf. Daarnaast speelt de accreditatie van de NVAO een rol in het waarborgen van de kwaliteit. Hoewel de instellingen dus vrijheid hebben, moeten ze wel voldoen aan landelijke eisen en eindkwalificaties.

Zo wordt er momenteel gewerkt aan het verbeteren van de digitale geletterdheid op lerarenopleidingen. Op dit moment is digitale geletterdheid één van de thema's in het generieke deel van de kennisbases. Een relevante ontwikkeling is dat digitale geletterdheid een eigen leergebied wordt bij de pabo's, zodat de startbekwame leraar specifieke kennis en vaardigheden meekrijgt die nodig zijn om het onderwijs hierin te kunnen verzorgen. De kerndoelen worden nu voor de lerarenopleidingen in het hbo verwerkt in de nieuwe opleidingseisen voor digitale geletterdheid (kennisbasis). Bij dit proces zijn een breed scala aan leraren, opleiders en vakexperts betrokken en we volgen dit vanuit de overheid via het Opleidingsberaad Leraren. De pabo's zullen de kennisbasis digitale geletterdheid naar verwachting per september 2026 in hun curricula hebben verwerkt.

Daarnaast wordt er samen met de Vlaamse overheid, gewerkt aan innovatieve docentprofessionalisering op het gebied van digitale geletterdheid. Zodat er nieuwe effectieve manieren en tools ontstaan die dichter bij de behoefte en beleving van de leraar staan. OCW werkt aan het stroomlijnen van professionalisering, het vernieuwde curriculum en de implementatie ervan. In de CAO van docenten is opgenomen dat zij voor individuele nascholingsactiviteiten tijd en middelen beschikbaar hebben. De school bepaalt zelf hoe deze tijd en middelen ingezet worden voor professionalisering van de leraren.

Ook wil ik lerarenopleidingen financieel ondersteunen bij de implementatie van deze specifieke kerndoelen en kennisbasis in de lerarenopleiding. Ik kijk in overleg met de opleidingen naar wat zij zelf al kunnen en wat er aanvullend daarop nodig is. Bijvoorbeeld op het gebied van kennisdeling door middel van een congres, of professionalisering van lerarenopleiders.

Een aantal instellingen werkt al aan modules en/of cursussen voor lerarenopleiders op het gebied van digitale geletterdheid. Dit gebeurt ook bij de pabo's bijvoorbeeld bij het «Netwerk Lerarenopleiders Digitale Geletterdheid». Ik wil daarbij met de ondersteuning rekening houden met de verschillende contexten van de opleidingen. Een kleine zelfstandige pabo-opleiding heeft bijvoorbeeld andere mogelijkheden en behoeften, dan een lerarenopleiding die onderdeel is van een technische universiteit. Uw Kamer zal bij de voortgang Masterplan basisvaardigheden in december, door de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, geïnformeerd worden over de stappen die ik op dit terrein heb gezet.

Tot slot vragen de leden van de fractie SP of de Minister kan aangeven wat uw ambities zijn op het gebied van de digitale geletterdheid van leraren, zowel voor leraren in opleiding als voor degenen die al voor de klas staan.

Ik wil de digitale competenties van aankomende leraren versterken, zodat zij in staat zijn om leerlingen adequaat voor te bereiden op de digitale samenleving. Om deze ambitie waar te maken, wordt er gewerkt aan een verdere verfijning van de kennisbasis voor leraren in opleiding. De kennisbasis wordt aangepast zodat digitale geletterdheid niet alleen in vakinhoudelijke contexten aan bod komt, maar ook in pedagogisch-didactische contexten. Dit houdt in dat leraren in opleiding kennis moeten hebben van digitale tools, maar ook van de manier waarop zij deze tools kunnen inzetten om het leren van leerlingen te bevorderen en tegelijkertijd kritisch te kijken naar de impact van digitale technologie op het onderwijs.

Ten aanzien van de ambities op het gebied van digitalisering voor de zittende leraren wordt met de curriculumimplementatie ingezet op de beschikbaarheid van een divers ondersteuningsaanbod voor docenten dat zich richt op vakinhoud en vakdidactiek. Scholen (schoolbestuur, schoolleider, leraren en andere onderwijsprofessionals) maken, op basis van de nieuwe kerndoelen, vanuit curriculumbewustzijn een schooleigen curriculum, waarbij is nagedacht hoe die kerndoelen (in samenhang) het beste worden aangeboden in diverse lessen en vakken.

Met de hierboven geschetste activiteiten verwacht ik dat de digitale geletterdheid een belangrijke impuls zal krijgen.